

УДК [327:341.24]:[061.1ЄС:005.311.6]

ТРАНСФОРМАЦІЯ МОДЕЛЕЙ ФОРМУВАННЯ СПІЛЬНИХ ПОЛІТИК ЄС У КОМПЕТЕНЦІЇ ЄС ЗА ЛІСАБОНСЬКИМ ДОГОВОРОМ

Оксана Краєвська

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000, тел. (032) 2394-656,
e-mail:okraj@ukr.net*

Досліджено трансформацію моделей формування спільних політик ЄС у компетенції ЄС за Лісабонським договором. Проаналізовано компетенції оновленого ЄС та показано їхню відповідність моделям формування спільних політик ЄС.

Ключові слова: спільні політики ЄС; моделі формування спільних політик ЄС; компетенції ЄС; Лісабонський договір.

Європейський Союз – складне та унікальне явище сучасної системи міжнародних відносин. В історичній та політико-інституційній площинах європейська інтеграція постає як процес поступового делегування національних повноважень на загальноєвропейський рівень, що зумовило становлення його самобутньої політичної системи. Для цієї моделі характерна усталена культура діалогу і компромісу, поєднання елементів наддержавної інтеграції та міжнародної співпраці, формування горизонтальних транснаціональних мереж взаємодії й ухвалення рішень. ЄС, відповідно, є найважливішим актором сучасних процесів державного управління та творення політики у Європейському регіоні.

У дослідженні процесів європейської інтеграції важливого значення набувають питання формування та реалізації спільних політик ЄС та напрямів його діяльності. Дедалі більшу увагу звертають на можливості проведення спільних заходів у різних сферах і вдосконалення інституційних механізмів функціонування ЄС.

Питання, пов'язані з проблемами реформування Європейського Союзу загалом та його компетенцій зокрема стали об'єктом наукових досліджень як у західній, так і у вітчизняній науці. Однак новизна, масштабність та складність започаткованих Лісабонським договором реформ зумовлює необхідність проведення комплексних досліджень у багатьох сферах науки та практики, а проведення такого дослідження в політичній науці даватиме змогу відстежити трансформацію моделей формування спільних політик ЄС у компетенції ЄС, передбачені й Лісабонським договором.

Метою цієї статті є дослідження трансформації моделей формування спільних політик ЄС у компетенції ЄС за Лісабонським договором, аналіз

компетенцій оновленого ЄС та їхньої відповідності моделям формування спільних політик ЄС, запропонованих В. Волес та Г. Волес [2; 20].

Вивчення проблем, пов'язаних з функціонуванням ЄС, досі вважали пріоритетом його посадовців і правників. Важливим досягненням останніх років стало розширення спектра досліджень європейської інтеграції в межах науки міжнародних відносин і порівняльної політології. Необхідність розвитку спільних політик науково обґрунтували дослідники процесів європейської інтеграції – Ж. Моне («інтеграційний метод»), Е. Хаас, Л. Ліндберг («ефект переливу» неофункціоналізму), Дж. Марч, Й. Ольсен (теорія неоінституціоналізму) [12].

Засади формування спільних політик ЄС закладені в установчих договорах ЄС. Зокрема, ст. 3 і 4 Договору про ЄС визначають перелік видів діяльності та, відповідно, й політик ЄС. Спільні політики у межах ЄС співіснують з іншими політичними стратегіями, які перетинаються і взаємодіють. Багаторівневість, ефект наслідування та принцип субординації допомогли розкрити глибинний процес творення політики Європейським Співтовариством. Формування спільних політик триває з урахуванням нових викликів і пріоритетів життєдіяльності ЄС. На підставі аналізу якісних характеристик спільних політик Н. Мусіс здійснив їхню класифікацію на базові, вторинні, горизонтальні та секторальні, що й визначає їхні відмінності та взаємозв'язки [12].

Спільною політикою називають сукупність рішень, правил, заходів і кодексів поведінки, прийнятих спільними інституціями, що були засновані групою держав і впроваджуються спільними інституціями та державами-членами. Спільну політику повинні провадити всі учасники, а, отже, потрібні наднаціональні виконавчі й судові органи для нагляду та контролю за її впровадженням. Відповідно, через прийняття спільної політики учасники погоджуються делегувати частину своїх суверенних національних повноважень наднаціональним інституціям. Таке делегування суверенних прав у межах спільних політик є головною проблемою та, водночас, – фундаментальною характеристикою європейської інтеграції. Це пояснює тривалість прийняття рішень, які стосуються спільних політик, а також і те, чому після прийняття вони стають обов'язковим (або складовим) елементом всієї європейської структури [12].

Проте установчі договори не визначають моделі формування спільних політик ЄС як такі: вони лише докладно пояснюють кожну сферу, де Європейська Спільнота / Європейський Союз уповноважені діяти, і процедури, які у цьому випадку застосовують. Процедури завжди включають особливості, типові для моделей європейського управління. Тому ту чи іншу модель можна описати як будь-яку процедуру ухвалення рішення ЄС, завдяки якій відбувається прийняття індивідуальних рішень або загальних дій відповідно до договірних положень або положень похідного законодавства ЄС. Кожна модель, по-перше, вміщує інституційну динаміку, відтворену в збалансованій участі Ради, Парламенту, Комісії, а, отже, відповідних суспільних інтересів, представлених цим «інституційним трикутником».

На думку І. Грицяка, процес європейської інтеграції спричинює складне змішування різних методів європейського управління на національному рівні, зокрема дії та заходи щодо вироблення спільної політики, діяльності інституцій наднаціонального та національного рівнів, а також практичного здійснення цієї політики. Її розвиток, однак, відбувається, як справедливо зазначено в «Білій книзі з європейського урядування», не за готовим проектом, а завдяки динамічному процесу змагання між інтеграційними інструментами, що забезпечують розвиток системи Європейської Спільноти. Методи європейського управління на національному рівні характеризуються переважно взаємодією між інституціями, що роблять європейську модель інтеграції унікальною [3].

Досліджуючи інституційну систему та формування спільних політик ЄС, Г. Волес та В. Волес розглядають п'ять моделей формування та реалізації спільних політик у межах ЄС: спеціальний метод Співтовариства; регулятивна модель ЄС; модель багаторівневого управління; координація політики та визначення контрольних показників; інтенсивне міжурядове співробітництво. Ці моделі відрізняються не лише принципом формування, а й рівнем залучення інституцій до процесу творення кожної окремої політики у ЄС. Детальніше їх проаналізовано у працях таких авторів, як Г. Волес, В. Волес [2; 20], І. Грицяк [3], Д. Дайнен [4], Н. Мусис [12] та ін. Проте нашим завданням є визначення співвідношення між цими моделями та компетенціями ЄС.

Успіх політичного будівництва Європи залежить від спроможності поєднувати узгодженість та повагу до різноманітності й ефективності з демократичною законністю. Як стверджує І. Грицяк та Дж. Маккорнік, певний внесок інституцій ЄС та держав-членів у процес формування спільної політики є складним, мінливим і часто невизначеним, а розподіл політичної відповідальності (обов'язків) між державами-членами залишається нечітким. Оскільки збалансування повноважень у деяких сферах політики є справою ЄС, а в інших – держав-членів, існують суттєві відмінності у збалансуванні обов'язків щодо різних проблем у межах цих сфер. Окрім того, існує зовсім небагато формальних правил стосовно того, як ці обов'язки необхідно розподілити [3].

Адже ще з початку свого формування (ще у період ухвалення Договору про створення Європейського співтовариства вугілля і сталі 1951 р.) інституційно-політична модель ЄС базується на поділі або спільному здійсненні повноважень між європейським і національними рівнями влади й фактично дозволяє співіснування суверенної влади ЄС та держав-членів ЄС (щоправда, у різних сферах співробітництва такий поділ може набувати різних форм).

Здійснюючи правове регулювання суспільних відносин за участю держав-членів, фізичних та юридичних осіб, ЄС також підпорядкований у своїх діях нормам права. Юридичні межі діяльності ЄС, як і будь-якої публічно-правової організації, характеризує поняття «компетенція». Союз в особі своїх інститутів, органів, установ та посадових осіб має право здійснювати не будь-які дії і не з усіх питань суспільного життя. Він може це робити лише тоді, коли є «компетентним», тобто має компетенцію відповідно до своїх установчих документів.

Компетенція ЄС складається з двох взаємопов'язаних елементів. З одного боку, предмети відання – різні сфери суспільного життя, щодо яких ЄС може вживати заходів, у тому числі видавати правові акти. Володіння предметів відання (предметної компетенції) дає змогу краще усвідомити предмет регулювання права ЄС, адже він, зазвичай, не виходить за рамки підвідомчих ЄС областей. З іншого боку – це повноваження, або ж права та обов'язки ЄС у підвідомчих йому сферах суспільного життя. Як і в будь-якій організації, повноваження ЄС здійснюють його керівні органи – інститути ЄС. Отже, компетенція ЄС – це сукупність його предметів відання і повноважень. За своїм характером вона є владною компетенцією (компетенцією публічної влади), оскільки містить повноваження з відання юридично обов'язкових актів як для держав-членів, так і для громадян і юридичних осіб [14].

За своїм походженням компетенція ЄС є делегованою компетенцією: вона утворена завдяки передачі державами-членами частини своїх суверенних прав на користь ЄС. На делеговане походження компетенції ЄС прямо вказує перший абзац ст. 1 установчого договору ЄС: «Цим Договором Високі Договірні Сторони засновують між собою ЄС, якому держави-члени надають компетенцію для досягнення своїх спільних цілей». Про делеговане походження компетенції ЄС також нагадує Декларація про розмежування компетенції, схвалена урядами держав-членів при підписанні Лісабонського договору. У Декларації наголошено, що за перегляду надалі установчих документів ЄС вони можуть прийняти рішення не тільки щодо збільшення компетенції ЄС, а й щодо її скорочення [5; 6].

Наслідком делегованого походження компетенції ЄС є наявність у всіх держав-членів права спільно брати участь в її реалізації. Держави-члени беруть участь у реалізації компетенції ЄС, передусім, через своїх представників у міжурядових інституціях ЄС – Європейській раді, яка визначає загальні політичні орієнтири й пріоритети, і Раді ЄС (Раді Міністрів), яка здійснює на європейському рівні законодавчу функцію (спільно з Європейським парламентом, що представляє громадян ЄС загалом).

Зазначимо, що до набуття чинності Лісабонським договором питання визначення компетенції ЄС було надзвичайно складним. Як відомо, Маастрихтський договір про створення ЄС 1992 р. не містив чіткого розподілу повноважень між державами-членами ЄС та Союзом. Це пояснювали кількома причинами. Передусім складною правовою природою ЄС, яка є синтезом наднаціонального урядування та міжурядового співробітництва. Різний ступінь передачі суверенних прав у різних сферах, а, отже, і різний характер співпраці держав зумовили складну «трьохопорну структуру ЄС», де в кожній з опор (стовпів) держави по-різному вирішували питання своєї співпраці. Окрім того, спірним інколи виявлявся розподіл повноважень між Союзом та Співтовариствами (зокрема, щодо повноважень інституцій у межах опор). У «першій опорі», представленій первинно у вигляді трьох (а згодом двох) співтовариств, ступінь передачі суверенних прав від держав-членів на користь ЄС був найвищим [14].

Отже, Європейські співтовариства у певних питаннях, які вирішували у межах «першої опори» і входили до їхньої компетенції, мали виключне право діяти від свого імені. При цьому не всі питання, що входили до компетенції співтовариств, належали до їх виключної компетенції. Щодо деяких із них держави-члени залишали за собою право вирішувати питання самостійно. Що стосується двох інших опор (Спільна зовнішня політика та політика безпеки та Співробітництво правоохоронних органів у кримінальній сфері), де держави використовували міжурядові методи співпраці, то тут ступінь передачі суверенних прав державами-членами на користь Союзу був найменшим, а, отже, держави частково втрачали свої права діяти самостійно. Хоча такий спосіб пояснення є доволі спрощеним. Як відомо, у межах ЄС були такі сфери співпраці, що належали до двох опор водночас (наприклад, свободу пересування осіб регулювали як у межах першої, так і третьої опор). В Установчих договорах до 2009 р. тільки шляхом їхнього ретельного тлумачення можна було з'ясувати саме ті питання, які належали до паралельної, виключної та спільної компетенції (саме такі види компетенції виокремлювали у той час) держав-членів та європейських співтовариств, Європейського Союзу [14].

Проте у результаті реформи засновницьких договорів, проведених Лісабонським договором, «новий» ЄС став інтеграційним об'єднанням із відносно простою внутрішньою організацією за рахунок ліквідації «структури трьох опор». Це дало змогу звільнитися від заплутаної двозначності понять «Європейський Союз» – «Європейське Економічне Співтовариство (ЄЕС)». Усі згадки про останнє замінили на Європейський Союз. Тобто після вступу нового Договору в силу ЄЕС остаточно припинило своє існування. Договір про заснування ЄЕС 1957 р. формально залишається в силі, однак з суттєвими змінами, новою структурою та назвою – *Договір про функціонування ЄС (ДФЄС)*. Його тлумачитимуть як один із двох засновницьких договорів «нового» ЄС [9].

Лісабонський договір систематизував основні принципи компетенції ЄС, чітко визначивши вперше найважливіший принцип функціонування політичної влади – принцип наділення компетенцією. Він підкреслює договірне походження, природу та джерело владних повноважень ЄС. З цього принципу випливає, що ЄС не має права виходити за межі наданих йому компетенцій державами-членами, а також повинен строго дотримуватися цілей та принципів, зафіксованих в установчих договорах, а уся остаточна компетенція залишається за державами-членами [11]. Договір також наголошує на необхідності дотримання принципів субсидіарності та пропорційності при поділі компетенцій між ЄС та державами-членами. Принцип субсидіарності дещо уточнено і відредаговано: «Союз у тих сферах, що не належать до його виключної компетенції, діє тією мірою і тільки тоді, коли цілі відповідних заходів на рівні держав-членів (чи то на рівні центральному, регіональному, локальному) неможливо досягнути належним чином, і якщо їх краще досягнути на рівні Союзу» (Ст. 5 ДЄС) [7]. Зрозуміло, що таке трактування є дещо абстрактним і може мати двояке значення.

Реформований ЄС з боку держав-членів наділений компетенцією, яка дає змогу йому регулювати інтеграційні процеси в межах ЄС та брати активну участь у міжнародних відносинах. Правові засади компетенції визначені установчими договорами та рішеннями Суду ЄС. ЄС не може самостійно змінювати свою компетенцію. За В. Муравйовим, компетенція ЄС буває внутрішньою і зовнішньою, яскраво вираженою і прихованою. І яскраво виражена, і прихована компетенції можуть бути виключними, спільними з державами-членами, доповнюючими та спеціальними [11].

Внутрішня і зовнішня компетенції Союзу можуть бути яскраво вираженими і прихованими. Своєю чергою, яскраво виражена і прихована компетенція буває виключною, спільною з державами-членами, доповнюючою і спеціальною. Яскраво вираженою внутрішньою компетенцією ЄС наділений у таких сферах, як внутрішній ринок (ст. 26–66 ДФЄС), простір свободи, безпеки і правосуддя (ст. 67–89), транспорт (ст. 90–100), спільні правила конкуренції, оподаткування і зближення законодавства (ст. 101–118), зайнятість (ст. 145–150), соціальна політика (ст. 151–161) тощо. Окрім статей ДФЄС, вона базується й на інших актах ЄС. Яскраво виражена зовнішня компетенція визначена у таких сферах, як СЗППБ (ст. 21–46), СТП (ст. 206–207), співробітництво з третіми країнами і гуманітарна допомога (ст. 208–214), обмежувальні заходи (ст. 215), міжнародні договори (ст. 216–219) тощо [11].

На думку В. Муравйова, наївно було б вважати, що згадана в установчих договорах будь-яка сфера яскраво вираженої компетенції ЄС не викличе жодних питань стосовно меж такої компетенції. Такий спрощений підхід недостатньо враховує рамковий характер установчих договорів, тобто того, що закріплені в цьому документі цілі, заходи та процедури повинні співвідноситися з передбаченими цими ж договорами умовами та правовими інструментами щодо реалізації відповідних повноважень, а також цінностями, цілями та принципами права ЄС. Тому простий перелік сфер компетенції може бути оманливим. Зате дуже важливою є роль Суду ЄС стосовно тлумачення положень права Союзу. Незважаючи на існування положень установчого договору, які чітко закріплюють повноваження ЄС щодо конкретних сфер внутрішньої та зовнішньої компетенції ЄС, встановити обсяг цих повноважень можливо тільки з урахуванням відповідних рішень Суду ЄС. Наприклад, у сфері СТП Суд ЄС при визначенні питань компетенції брав до уваги відповідні положення установчого договору, нормотворчу практику, баланс між інститутами ЄС тощо [11].

Лісабонські договори про ЄС належать до небагатьох міжнародно-правових документів, в яких знайшла своє відображення прихована компетенція, тобто така, яка не є яскраво вираженою, проте існування якої припускається для виконання цілей установчих договорів. Прихована компетенція закріплена у ст. 352 ДФЄС (колишня ст. 308 Договору про заснування Європейського співтовариства), а також визначається в результаті практики Суду ЄС. У ній наголошено: «Якщо в межах напрямків політики, визначених у Договорах, виникає потреба у діях з боку Союзу з метою досягнення однієї з цілей,

передбачених Договорами, і якщо останні не надали для цього необхідних повноважень, Рада, на підставі одноголосно прийнятого рішення, за пропозицією від Комісії та після схвалення Європейського парламенту, ухвалює необхідні пропозиції...». Ст. 352 надає широкі повноваження Європарламенту, оскільки для ухвалення відповідних постанов Радою необхідно отримати його схвалення [11].

Обсяг компетенції ЄС на всіх етапах його історії постійно зростає і ще примножився після реформи ЄС за Лісабонським договором. Європейське об'єднання вугілля і сталі – перше з Європейських співтовариств, покладених в основу Союзу, – було організацією спеціальної компетенції, яка охоплювала лише дві галузі промисловості (вугільну та сталеливарну). Після створення 1957 р. ЄЕС, а також Євроатому, предмети відання майбутньої першої опори Союзу поширилися на всю економічну систему. Нарешті, після створення на базі Європейських співтовариств Європейського Союзу компетенція ЄС охопила всі основні сфери суспільного життя, тобто стала справді загальною компетенцією.

Загалом Лісабонський договір – це результат збалансованої інституційної рівноваги між міжурядовими та наднаціональними чинниками, великими й малими державами-членами, який об'єктивно дає змогу розширеному ЄС діяти ефективніше й узгоджено в межах здійснення спільних політик і на міжнародній арені. Усе зроблено для того, щоб країни, які прагнуть подальшого поглиблення інтеграції в межах ЄС, не були пов'язані обмеженнями, які супроводжуватимуться небажанням інших держав-членів іти цим шляхом. Лісабонський договір відкриває ширші перспективи для побудови багатошвидкісного ЄС. Після усіх перехідних періодів ЄС стане суттєво сильнішим, упорядкованішим і раціональнішим інтеграційним об'єднанням, хоча й дещо складнішим, гнучкішим і доволі швидкісним [16].

Отже, Лісабонський договір здійснив чітке розмежування предмета повноважень та компетенцій між ЄС та державами-членами. Визначено три типи компетенцій: виключну (лише Союз може здійснювати законодавчу діяльність й ухвалювати юридично обов'язкові акти; держави-члени мають право діяти в цій сфері самостійно, лише якщо вони отримали від Союзу належні повноваження або для імплементації правових актів Союзу зі ст. 2 ДЕС) і зосереджується у таких сферах, як зовнішньоекономічні відносини, митний союз, конкурентні правила внутрішнього ринку, валютна політика зони євро, політика у сфері рибальства, спільна торговельна політика та ін. (Ст. 3 ДЕС); спільну компетенцію (виконання повноважень ЄС не повинне перешкоджати здійсненню повноважень держав-членів у певній сфері) використовуватимуть у таких сферах, як сільське господарство, рибальство (за винятком збереження морських біологічних ресурсів), довкілля, захист прав споживачів, транспорт, транс'європейські мережі, енергетика та ін. (ст. 4 ДЕС); «підтримуючу» компетенцію (ЄС має повноваження вживати заходи для підтримки, координації та доповнення дій держав-членів) – щодо промисловості, культури, туризму, освіти, професійного навчання, молоді та спорту (ст. 6 ДЕС).

Ці типи компетентцій впливають на моделі формування спільних політик ЄС та визначають їхній розвиток у майбутньому. Йдеться про трансформацію п'яти моделей, запропонованих Волесом, у три модифіковані моделі, передбачених Лісабонським договором як компетенції ЄС. На основі аналізу моделей формування спільних політик ЄС та компетенцій ЄС за Лісабонським договором можемо зробити висновок, що Спеціальний метод Співтовариства та регулятивна модель ЄС знайшли своє вираження у виключній компетенції ЄС, багаторівнева система державного управління та інтенсивне трансурядове співробітництво – у спільній компетенції, а координація політики та визначення контрольних показників простежується у «підтримуючій» компетенції ЄС.

Формування спільних політик триває з урахуванням нових викликів і пріоритетів життєдіяльності ЄС. Європейська інтеграція базується на спільних політиках, які розвиваються та примножуються завдяки особливій процедурі прийняття рішень Співтовариства, що є ознакою такої інтеграції. Спільна політика стає інструментом передачі частини своїх суверенних національних повноважень наднаціональним інституціям. Таке делегування суверенних прав у межах спільних політик є фундаментальною характеристикою європейської інтеграції. Це пояснює складність прийняття та проведення спільної політики та її обов'язковість для всієї інтеграційної структури. Отже, спільні політики відрізняють європейську інтеграцію від міждержавної співпраці [12].

Із набуттям чинності Лісабонським договором 1 грудня 2009 р. розпочався новий період у розвитку Європейського Союзу. Положення Лісабонського договору передбачають низку суттєвих змін, спрямованих як на посилення інституцій ЄС, так і внутрішньої інтеграції загалом. Поряд із набуттям Євросоюзом міжнародної правосуб'єктності, основні зміни відбулися в інституційній сфері, а також у механізмах ухвалення рішень всередині Європейського Союзу [5]. У результаті реформи проведено чіткіше розмежування предмета повноважень та компетенцій між ЄС та державами-членами. Визначено три типи компетенцій ЄС: виключну, спільну компетенцію та «підтримуючу» компетенції. Ці типи компетентцій впливають на моделі формування спільних політик ЄС та визначають їхній розвиток у майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Березовська І. А.* Лісабонський договір як правова основа для регулювання зовнішніх зносин Європейського Союзу / І. А. Березовська, О. М. Лисенко // Часопис Київського університету права. – 2011. – № 1.
2. *Волес В.* Творення політики в Європейському Союзі / В. Волес, Г. Волес ; пер. з англ. Р. Ткачук. – К. : Основи, 2004. – 871 с.
3. *Грицяк І. А.* Особливості європейського управління на національному рівні: методичний аспект [Електронний ресурс] / І. А. Грицяк // Стратегічні пріоритети. – 2007. – № 1(2). – С. 165–172. – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/2/5-1-Hrytsiak.pdf>.
4. *Дайнен Д.* Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції / Д. Дайнен; пер. з англ. – К. : К.І.С., 2006. – 696 с.
5. Інституційний розвиток ЄС у рамках Лісабонського договору [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/mijnarodne-/integratsiya-ukraini-do-es/institutsiyniy-rozvitok-es-/>.

6. Інституціональні зміни в ЄС після прийняття Лісабонського договору / С. Сокур // Віче. – 2010. – № 12. – Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/2063/>.
7. Консолідована версія Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.minjust.gov.ua/files/consolidated_versions_20120516.PDF.
8. Краєвська О. Спільні політики ЄС: дефініції та особливості формування / О. Краєвська // Вісник Львівського університету. – 2007. – С. 28–33. – (Серія міжнародні відносини ; вип. 19).
9. Краєвська О. Трансформація інституційно-правової системи ЄС за Лісабонським договором / О. Краєвська, Г. Утко // Вісник Львівського університету. – 2012. – С. 93–103. – (Серія міжнародні відносини ; вип. 30).
10. Лісабонський договір – новий етап європейського конституціоналізму // Віче. – 2008. – № 24. – Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/1259/>.
11. Муравйов В. Види компетенції реформованого Європейського Союзу [Електронний ресурс] / В. Муравйов, І. Березовська // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини. – 2009. – № 37. – С. 53–58. – Режим доступу : www.nbu.gov.ua/portal/natural/vknu/mv/2009_37.pdf.
12. Мусис Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу / Н. Мусис ; пер. з англ. – К. : К.І.С., 2005. – 466 с.
13. Посельський В. М. Європейський Союз після ратифікації Лісабонського договору: до стабілізації європейського будівництва, 2010 [Електронний ресурс] / В. М. Посельський. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/e-journals/esp/2010_1/10pvmseb.pdf
14. Правові основи розподілу компетенції між Європейським Союзом та державами-членами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sdamzavas.net/3-77803.html>.
15. Решота В. Реформування Європейського Союзу за Лісабонським договором 2007 р. / В. Решота, О. Решота // Ефективність державного управління : зб. наук. праць. – 2010. – Вип. 25. – С. 123–130.
16. Сидорук Т.В. Лісабонський договір: зміни та нововведення в інституційному устрої і праві ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kyumu.edu.ua/vmv/v/10/08.htm>.
17. Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union // Official Journal of the European Union. Series C. – 2008. – Vol. 51. – № 115. – 388 p.
18. Moussis N. Guide to European policies, 11th Revised Edition / Moussis N.– Rixensart : European Study Service, 2005.
19. Treaty of Lisbon amending the Treaty of European Union and the Treaty establishing the European Community // Official Journal of the European Union. Series C. – 2007. – Vol. 50. – № 306. – 271 p.
20. Wallace H. (ed.) Policy-Making in the European Union / H. Wallace, W. Wallace, M. Pollack. – Oxford : Oxford University Press, 2005. – 570 p.

Стаття надійшла до редколегії 29.04.2016

Прийнята до друку 15.05.2016

**TRANSFORMATION OF THE MODELS OF THE EU COMMON
POLICY-MAKING INTO THE EU COMPETENCES BY THE LISBON
TREATY**

Oksana Krayevska

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universitetska Str., Lviv, Ukraine, 79000, tel. (032) 2394-656,
e-mail:okraj@ukr.net*

Abstract. The article examines the transformation of the models of the EU common policy-making proposed by W. Wallace at the EU competence under the Lisbon Treaty. The EU competences are analyzed and their compliance to the models of the EU common policy-making is characterized.

Key words: common policies; the EU policy-making; the EU competencies; Lisbon Treaty.

**ТРАНСФОРМАЦИЯ МОДЕЛЕЙ ФОРМИРОВАНИЯ ОБЩИХ
ПОЛИТИК ЕС В КОМПЕТЕНЦИИ ЕС ПО ЛИССАБОНСКОМУ
ДОГОВОРУ**

Оксана Краевская

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Университетская, 1, г. Львов, Украина, 79000, тел. (032) 2394-656,
e-mail:okraj@ukr.net*

Исследована трансформация моделей формирования общих политик ЕС, предложенных В. Волесом в компетенции ЕС по Лиссабонскому договору. Проанализированы компетенции обновленного ЕС и показано их соответствие моделям формирования общих политик ЕС.

Ключевые слова: общие политики ЕС; модели формирования общих политик ЕС; компетенции ЕС; Лиссабонский договор.